

Kuntien kulttuuriavustukset ja hyvä hallinto

Varsinaista kulttuuria-hankkeen työpaja ulkopuolisesta
rahoituksesta 27.9.2023

Johanna Selkee@JoSelkee

Esitykseni sisältö

- Mikä on avustus – mitä kunta voi avustaa
- Hyvä hallinto ja muut periaatteet avustusten myöntämisessä
- Kuntien avustustoiminta kulttuuripalveluissa

Avustus

- Kyseessä tuenluonteinen rahoitus tietyn toiminnan tai hankkeen avustamiseksi.
- Harkinnanvaraista tukea toimintaan yleisesti tai tiettyyn osaan toiminnasta.

Yleisiä edellytykset

- Yhteiskunnallinen hyväksyttävyys.
- Toteuttaa avustuksien käytölle asetettuja tavoitteita.
- Avustus on tarpeellista hakijan muu julkinen tuki, hankkeen tai toiminnan laatu ja laajuus huomioiden.
- Avustus ei vääristä kilpailua ja markkinoita (vähäiset vaikutukset).

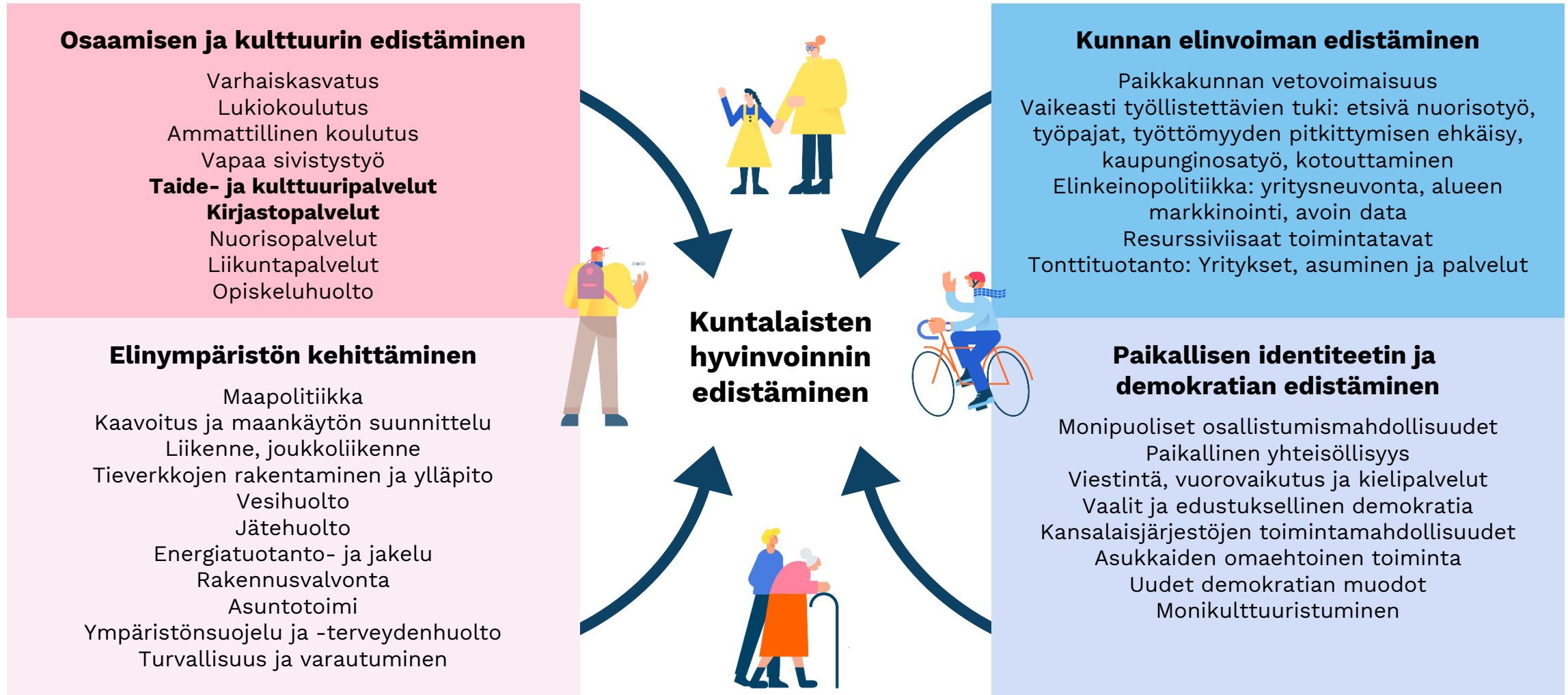
Avustamisen perusperiaatteita (kuntalaki)

- Kunta voi toimialaansa kuuluvana tukea sellaista yleishyödyllisten yhteisöjen toimintaa ja toimintaedellytyksiä, joka **kohdistuu kuntalaisiin tai hyödyttää kuntalaisia.**
- Tuettavalla yleishyödyllisellä yhteisöllä voi olla myös pienimuotoista taloudellista toimintaa, joka liittyy sen yleishyödylliseen tarkoitukseen.
- Avustuksia voidaan myöntää yksityisille kuntalaisille. Nekin perustuvat erityislainsäädäntöön tai kunnan yleiseen toimialaan: **voidaan avustaa yksittäistä tahoa, jos se on esimerkiksi kunnan kokonaisedun kannalta tarkoituksenmukaista** (päätös kohdistuu yksittäiseen henkilöön, ei kaikkiin kuntalaisiin, mutta se hyödyttää kaikkia kuntalaisia).

Mitä kunta voi avustaa?

- Kuntalain 7§ käsittelee kunnan tehtäviä ja järjestämisvastuuta.
  - Kunta voi ottaa itselleen tehtäviä tai sille on erikseen laissa säädetty tehtäviä.
  - Kunnassa toimivien yksilöiden tai yhteisöjen avustamiselle on lakisääteinen perusta (esim. järjestöavustukset).
- Erytyislainsäädäntö säätelee tarkemmin kunnan vastuuta ja toimintavapautta: **kuntien kulttuuritoimintalaki**
- Toiminnassa, jota ei ole niin tiukasti säädelty eikä siihen sisälly subjektiiivisia oikeuksia:
  - Kunnalla laaja oikeus määritellä, miten järjestämisvastuuta pannaan toimeen.
  - Kunta päättää, miten paljon, miltä pohjalta ja kenelle esimerkiksi avustuksia annetaan.
  - Hallintosäännössä: kuka saa päättää.
  - Kunta päättää avustuskriteereistä ja muista linjauksista: mitä avustetaan ja miltä pohjalta hakemuksia arvioidaan.

Mitä kunta tekee?

Kulttuuritoiminnan tavoitteet ja tehtävät

TAVOITTEET

- 1) tukea ihmisten mahdollisuuksia luovaan ilmaisuun ja toimintaan sekä kulttuurin ja taiteen tekemiseen ja kokemiseen;
- 2) edistää kaikkien väestöryhmien yhdenvertaisia mahdollisuuksia ja osallistumista kulttuuriin, taiteeseen ja sivistykseen;
- 3) vahvistaa väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä osallisuutta ja yhteisöllisyyttä kulttuurin ja taiteen keinoin;
- 4) luoda edellytyksiä paikallisen ja alueellisen elinvoiman kehittymiselle ja sitä tukevalle luovalle toiminnalle kulttuurin ja taiteen keinoin.

TEHTÄVÄT

- 1) Edistää kulttuurin ja taiteen yhdenvertaista saatavuutta ja monipuolista käyttöä;
- 2) Luoda edellytyksiä ammattimaiselle taiteelliselle työlle ja toiminnalle;
- 3) Edistää kulttuurin ja taiteen harrastamista sekä niihin liittyvää kansalaistoimintaa;
- 4) Tarjota mahdollisuuksia kulttuurin ja taiteen eri muotojen ja alojen tavoitteelliseen taide- ja kulttuurikasvatukseen;
- 5) Edistää kulttuuriperinnön ylläpitämistä ja käyttöä sekä paikallista identiteettiä tukevaa ja kehittävää toimintaa;
- 6) Edistää kulttuuria ja taidetta osana asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä paikallista ja alueellista elinvoimaa;
- 7) Edistää kulttuurista vuorovaikutusta ja kansainvälistä toimintaa ja toteuttaa muita kulttuuriin ja taiteeseen liittyviä toimia.

Kuntien kulttuuritoiminnan perusperiaatteet

- Toteuttamisen **lähtökohtina** ovat demokratia, asukaslähtöisyys, tasa-arvo, kestävä kehitys sekä kulttuurinen moninaisuus ja vuoropuhelu.
- Kunnan tulee toimintaa järjestäessään **ottaa huomioon** paikalliset olosuhteet ja voimavarat sekä **eri väestöryhmien tarpeet**.
- Asukkailla mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa kunnan kulttuuritoimintaan.
- **Kunta voi järjestää** kulttuuritoiminnan itse taikka yhteistyössä toisten kuntien kanssa tai muulla tavoin. Kuntien kulttuuritoiminnan järjestämisessä tulee olla riittävää ja monipuolista asiantuntijaosaamista.

Hyvä hallinto

- Viranomaisten toiminnalle annetut laadulliset vähimmäisvaatimukset.
- Perustuslain 21§: hyvä hallinto
- Hallintolain hyvän hallinnon perusteet kuten palveluperiaate, neuvontavelvollisuus, hyvä kielenkäyttö, viranomaisten yhteistyö, (2 luku)
- Hyvän hallinnon oikeusperiaatteet kuten yhdenvertaisuus, suhteellisuus, objektiviteetti, tarkoitussidonnaisuus ja luottamuksensuoja (6 §).

Avustustoiminnassa huomioitavia asioita

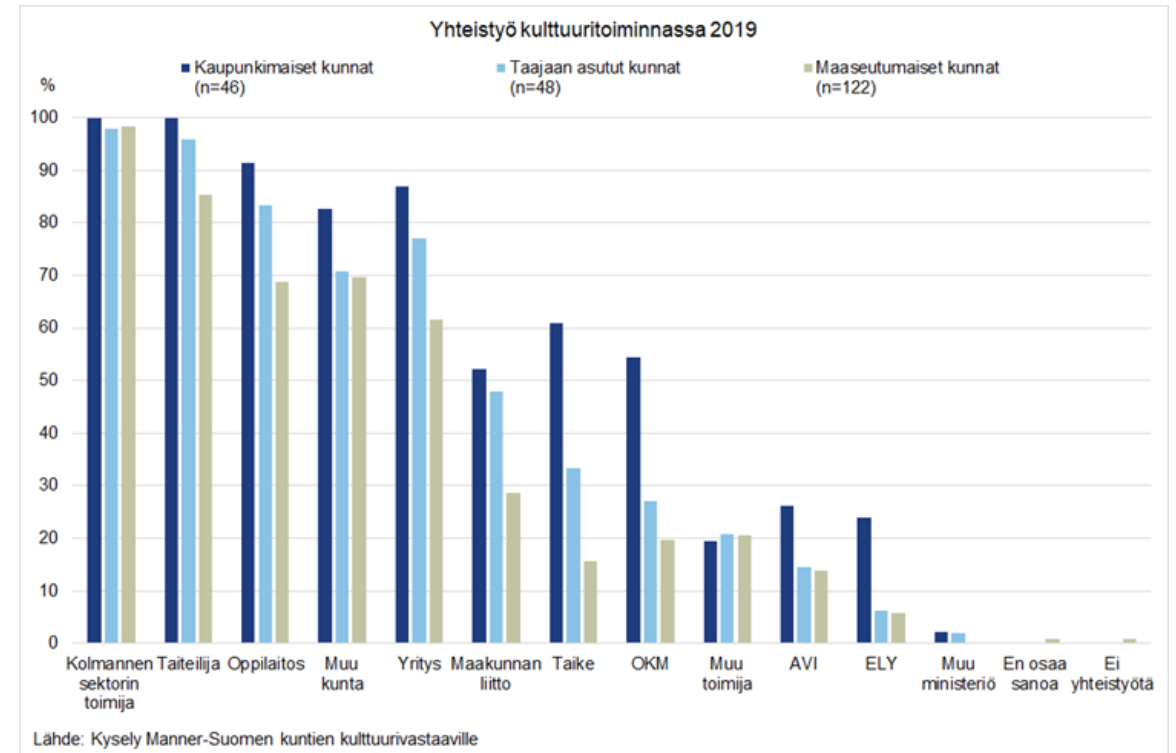
- Avustuksenhakijoita ja -saajia on kohdeltava avustuksia myönnettäessä tasapuolisesti.
- Kunnan on varmistettava, että avustus käytetään hyväksyttävään tarkoitukseen.
- Päätöksiin ehto avustuksen takaisinperinnästä.
- Kunnassa on huolehdittava siitä, että päätös on oikeudellisesti luonteeltaan avustusta eikä esimerkiksi hankintaa.
- Haasteellisia ovat ”ostopalvelutyypiset” avustukset, joissa avustuksen saamisen ehdoksi asetetaan avustuksensaajan vastasuoritus avustuksen antajalle.
- Avustus on perusluonteeltaan vastikkeetonta tukea.

Järjestöt ja yhdistykset palveluja tuottamassa

Lähes kaikissa kunnissa (99 %) tehtiin yhteistyötä kulttuuritoiminnassa kolmannen sektorin kanssa vuonna 2019. Järjestöjen ja yhdistysten ohella kunnat tekivät yhteistyötä taiteilijan, oppilaitoksen, toisen kunnan ja yrityksen kanssa.

(Pepa-arviointi 2019)

Avustustoiminta kunnissa

- Kunnilta kulttuuriavustuksia saaneiden yhteisöjen lukumäärä oli yli 5 000.
- Avustusten osuus kertoo kulttuuritoiminnan järjestämistavoista: siitä, kuinka paljon kunnat tuottavat palveluja itse ja kuinka paljon ne avustavat yksityisiä toimijoita.
- Kunnat jakavat avustuksia kulttuuri- ja kirjastopalveluissa (sis. kirjastopalvelut, taiteen perusopetus, teatteri-, museo- ja orkesteritoiminta ja yleisen kulttuuritoimen avustukset) vuosittain yli 135 milj. euroa.
  - Avustukset yleiseen kulttuuritoimintaan 64 milj. euroa euroa, museo- ja näyttelytoimintaan 12 milj. euroa, teatteri-, tanssi- ja sirkustoimintaan 37 milj. euroa, musiikkitoimintaan 12 milj. euroa ja taiteen perusopetukseen 10 miljoonaa euroa.
- Kuntakohtaiset erot suuret, osalla voi lähes puolet menoista olla jaettavia avustusmäärärahoja.

Kulttuuripuolella avustukset

Yleisiä avustustyyppejä ovat mm.

- toiminta-avustukset
- tiloihin ja työskentelyyn liittyvät avustukset
- tapahtumiin/vierailuihin, kiertueisiin liittyvät produktiokohtaiset avustukset
- kansainväliset avustukset (kansainväliset suhteet, vierailut, tapahtumat, liikkuvuus, residenssitoiminta, ystävyyskuntatoiminta ym.)
- määrättyyn sisältöalueeseen liittyvät avustukset kuten lastenkulttuuri, harrastustunti, järjestötuki tai hyvinvoinnin edistäminen
- erityiset avustukset kuten korona tai muu kustannus-/muutostuki (poikkeustilanne)

- Lisäksi apurahoja, stipendejä, palkintoja

Avustustoimintaan liittyviä kysymyksiä

- Avustusten kytkeminen tavoitteeseen – kunnan/kaupungin strategiset tavoitteet:
  - Kulttuuripuolen avustukset osana kunnan muuta avustustoimintaa: yleiset tavoitteet esimerkiksi liikunta- tai matkailupuolen kanssa.
  - Avustuksen saamisen ehdot vs. toimintavapaus
- Avustusperiaatteet, kriteerit ja perustelut:
  - Avoimuus, yhdenvertaisuus
  - Tiedottaminen, neuvonta ja opastus
  - Sähköinen asiointi: hakeminen ja raportointi
  - Seuranta
- Vuosittain jaettavat avustukset riippuvaisia kunnan talousarviosta – pyrkimystä useampivuotisiin suunnitelmiin.
- Avustuksen saaja saa muutakin tukea – ei saa muuta julkista tukea?
- Avustusta saavan yksilön tai yhteisön toiminnan eettisyys?

Avustus, kumppanuus ja ostopalvelu

- Avustus on vastikkeetonta tukea yksilölle/yhteisöille:
  - Myöntämiskriteerejä voi olla.
  - Luodaan edellytyksiä, vahvistetaan myönteisiä olosuhteita.
  - Yksilö tai yhteisö voi toimia kunnassa esimerkiksi ammattimaisen taiteellisen työn / toiminnan toteuttajana.
    - Vert. Laki kuntien kulttuuritoiminnasta: luoda edellytyksiä ammattimaiselle taiteelliselle työlle.
- Kunnan tuki voi olla rahallinen avustus tai muuta tukea, yhteistyötä:
  - Esim. tiloja edullisesti tai maksutta käyttöön tai kunta omalla panostuksellaan + avustuksella mukana tapahtuman järjestämisessä jne.
- Kumppanuus, kumppanuusmalli, kumppanuussopimus:
  - 2 tai useamman osapuolen välinen useampivuotinen sopimus.
  - Käytössä sekä avustus- että ostopalvelutoiminnassa.
  - Kuntakohtaiset erot: tuen kohteet ja laajuus, kumppanuuden määrittely.
- Ostopalvelussa kunta hankkii joko suoraan tai kilpailuttamalla palvelua / työsuoritusta / oikeutta johonkin.

Kiitos.

Johanna Selkee

Erytisasiantuntija

Suomen Kuntaliitto ry

Johanna.selkee@kuntaliitto.fi

p. 050 435 9420

www.kuntaliitto.fi